

70 de fișe tematice

întregul NCPC republicat
și sistematizat

aplicații practice,
jurisprudență

tabele sinoptice

FIȘE DE PROCEDURĂ CIVILĂ

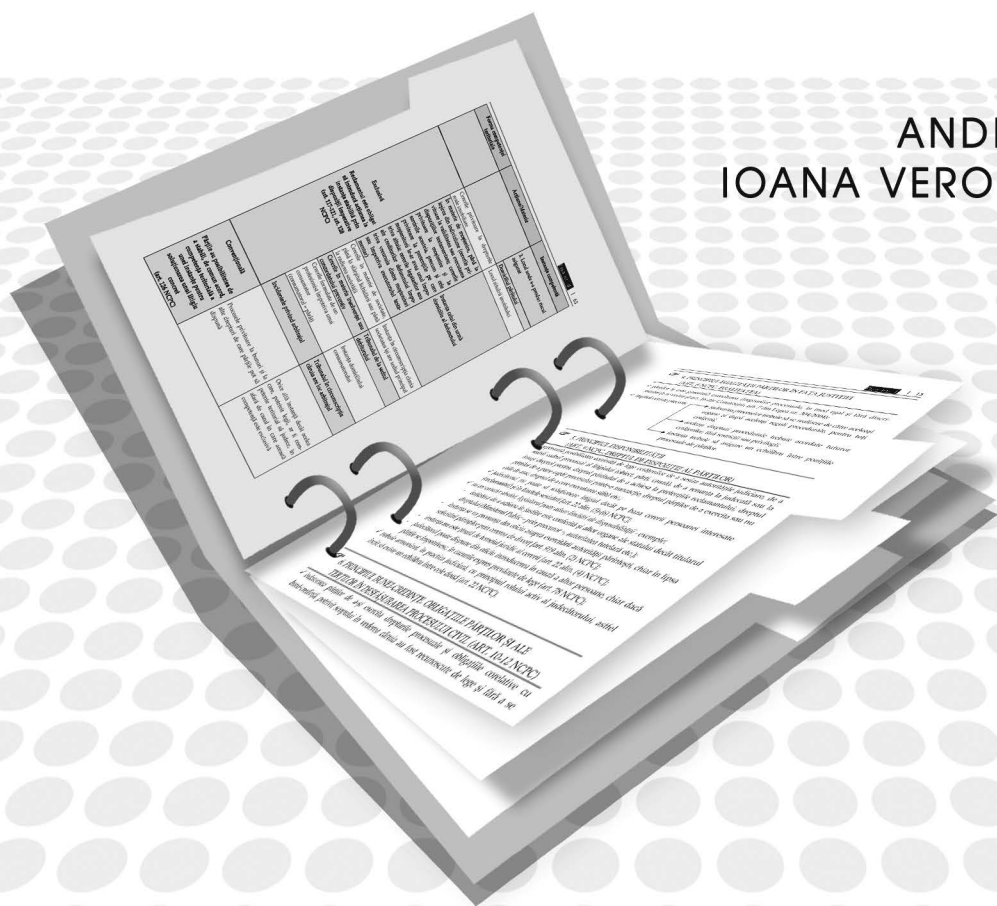
Examenul de primire în profesia de avocat ■

Concursul de admitere
la Institutul Național al Magistraturii ■

Licență ■

Ediția a VII-a, revizuită și completată

ANDREEA CIUREA
IOANA VERONICA VARGA

ANDREEA CIUREA
IOANA VERONICA VARGA

FIȘE DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Ediția a VII-a, revizuită și completată

Universul Juridic

București

-2020-

Fișa nr. 1

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE PROCESULUI CIVIL (art. 5-23 NCPC)

- ✓ reprezintă reguli esențiale care guvernează întreaga activitate judiciară și care se află într-o relație de interdependență;
- ✓ sunt consacrate în cele mai importante acte normative, interne și internaționale: Convenția europeană privind drepturile omului (art. 6), Constituția României, noul Cod de procedură civilă (art. 5-23 NCPC), Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor;
- importanță și rol:
  - contribuie la înțelegerea și interpretarea corectă a normelor de procedură, la formarea unei jurisprudențe unitare;
  - orientează activitatea de elaborare a legislației în materia procedurii civile;
- ✓ art. 20 NCPC stabilește expres îndatorirea judecătorului de a asigura respectarea și de a respecta el însuși principiile fundamentale ale procesului civil, sub sancțiunile prevăzute de lege.

1. PRINCIPIUL RĂSPUNDERII JURIDICE A JUDECĂTORULUI ÎN CAZUL REFUZULUI DE A SOLUȚIONA O CAUZĂ CIVILĂ (ART. 5 NCPC. ÎNDATORIRI PRIVIND PRIMIREA ȘI SOLUȚIONAREA CERERII)

- concretizat în:
  - *interdicția judecătorului de a săvârși fapta de denegare de dreptate* – art. 5 alin. (1)-(3) NCPC (a se vedea și art. 4 din Legea nr. 303/2004);
  - *interdicția judecătorului de a stabili dispoziții general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunță în cauzele supuse judecării, interdicție fundamentată pe separația puterilor în stat și pe relativitatea lucrului judecat* [art. 5 alin. (4) NCPC];
- ✓ reprezintă pentru cetățean o garanție în plus a accesului liber la justiție, a dreptului la un proces echitabil.

2. PRINCIPIUL ACCESULUI LIBER LA JUSTIȚIE (ART. 6 NCPC. DREPTUL LA UN PROCES ECHITABIL, ÎN TERMEN OPTIM ȘI PREVIZIBIL)

- ✓ dreptul la un proces echitabil este în strânsă legătură cu garantarea *accesului liber la justiție*: o procedură echitabilă nu poate fi realizată dacă litigiul nu este dedus unui judecător; toți

avem dreptul de a apela la instanțele judecătorești, care prin îndeplinirea justiției îndeplinesc un serviciu public, având obligația să se pronunțe asupra oricărei cereri înregistrate pe rolul acestora [art. 1 alin. (2) NCPC, art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, art. 21 din Constituția României, art. 10 din Legea nr. 304/2004];

✓ statul trebuie să confere accesului liber la justiție două calități: *efectivitate (eficacitate)* și *accesibilitate*, în sensul că cetățeanul trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface în mod real drepturile și interesele legitime în fața instanței; accesul la justiție nu trebuie să fie doar iluzoriu sau teoretic;

✓ o procedură echitabilă implică:

→ **celeritatea** procesului civil: cerința ca procesul civil să se desfășoare în mod operativ, dinamic, într-un *termen optim, rezonabil, previzibil*;

- instrumente prevăzute de noul Cod de procedură civilă și menite să asigure durata rezonabilă a procesului: ordinea judecării proceselor (art. 215 NCPC), fixarea primului termen de judecată (art. 201 NCPC), obligația judecătorului de a estima la primul termen la care părțile sunt legal citate durata procesului (art. 238 NCPC), luarea termenului în cunoștință, precum și fixarea unor termene scurte, chiar de la o zi la alta (art. 229 și art. 241 NCPC), modificarea cererii de chemare în judecată (art. 204 NCPC), reglementarea strictă a posibilității de a cere amânarea judecării (art. 221-222 NCPC), judecata în lipsa părții care a fost legal citată (art. 223 NCPC), încunoștințarea părților telefonic, telegrafic, prin fax, poștă electronică etc. (art. 241 NCPC), propunerea dovezilor (art. 194, art. 205, art. 253 și art. 259 NCPC), posibilitatea instanței de a dispune suspendarea judecării când reclamantul neglijează îndeplinirea obligațiilor stabilite de instanță în sarcina sa (art. 242 NCPC) etc.;

→ **independența și imparțialitatea instanței**: soluționarea litigiilor să se facă fără nicio ingerință din partea vreunui alt organ de stat sau persoane [art. 124 alin. (3) din Constituție, art. 2 alin. (3) și (4) din Legea nr. 303/2004];

- garanții: inamovibilitatea judecătorilor, publicitatea dezbaterilor, secretul deliberării, existența căilor de atac etc.

3. PRINCIPIUL LEGALITĂȚII (ART. 7 NCPC. LEGALITATEA)

✓ justiția se îndeplinește în numele legii, iar judecătorii se supun doar legii. Justiția se realizează de către instanțele judecătorești prevăzute de lege, înființarea unor instanțe excepționale fiind interzisă; competența instanțelor, compunerea completelor de judecată, căile de atac etc. – toate acestea sunt strict determinate prin lege (a se vedea art. 124 din Constituție, art. 1 din Legea nr. 303/2004, art. 2 și art. 3 din Legea nr. 304/2004);

✓ nu exclude interpretarea legii de către judecător, care trebuie să o aplice în concordanță cu dinamica și complexitatea vieții sociale, nu într-un mod abstract și static.

4. PRINCIPIUL EGALITĂȚII PĂRȚILOR ÎN FAȚA JUSTIȚIEI (ART. 8 NCPC. EGALITATEA)

- ✓ părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări (a se vedea și art. 16 din Constituție, art. 7 din Legea nr. 304/2004);
- implică cerințe precum:
  - judecarea proceselor trebuie să se realizeze de către aceleași organe și după aceleași reguli procedurale, pentru toți cetățenii;
  - aceleași drepturi procedurale trebuie acordate tuturor cetățenilor, fără restricții sau privilegii;
  - instanța trebuie să asigure un echilibru între pozițiile procesuale ale părților.

5. PRINCIPIUL DISPONIBILITĂȚII (ART. 9 NCPC. DREPTUL DE DISPOZIȚIE AL PĂRȚILOR)

- ✓ reprezintă posibilitatea conferită de lege cetățenilor de a sesiza autoritățile judiciare, de a stabili cadrul procesual al litigiului (obiect, părți, cauză), de a renunța la judecată sau la însuși dreptul pretins, dreptul pârâtului de a achiesa la pretențiile reclamantului, dreptul părților de a pune capăt procesului printr-o tranzacție, dreptul părților de a exercita sau nu căile de atac, dreptul de a cere executarea silită etc.;
- ✓ judecătorul nu poate să soluționeze litigiul decât pe baza cererii persoanei interesate (reclamantul) și în limitele sesizării [art. 22 alin. (5)-(6) NCPC];
- ✓ *nu are caracter absolut, legiuitorul poate aduce limitări ale disponibilității* – exemple:
  - inițiativa de a acționa în justiție este conferită și altor organe ale statului decât titularul dreptului (Ministerul Public – prin procuror –, autoritatea tutelară etc.);
  - instanța se va pronunța din oficiu asupra exercitării autorității părintești, chiar în lipsa solicitării părinților prin cererea de divorț [art. 919 alin. (2) NCPC];
  - instanța nu este ținută de temeiul juridic al cererii [art. 22 alin. (4) NCPC];
  - judecătorul poate dispune din oficiu introducerea în cauză a altor persoane, chiar dacă părțile se împotrivesc, în cazurile expres prevăzute de lege (art. 78 NCPC);
- ✓ trebuie armonizat, în practica judiciară, cu principiul rolului activ al judecătorului, astfel încât să existe un echilibru între cele două (art. 22 NCPC).

6. PRINCIPIUL BUNEI-CREDINȚE. OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR ȘI ALE TERȚILOR ÎN DESFĂȘURAREA PROCESULUI CIVIL (ART. 10-12 NCPC)

- ✓ îndatorirea părților de a-și exercita drepturile procesuale și obligațiile corelative cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege și fără a se

HOTĂRÂREA JUDECĂTOREASCĂ

Teme de dezbatere și aplicații pe baza noțiunilor teoretice. Jurisprudență adecvată tematicii

Teme de dezbatere și aplicații

1. Care este natura termenului de 15 zile stabilit de lege pentru pronunțarea hotărârii? Care este sancțiunea în cazul nerespectării acestuia? Care este rațiunea pentru care Codul de procedură civilă instituie această obligație?
2. În ce modalitate sunt apreciate aspectele cauzei pentru a se ajunge la soluție sau, mai concret, cum se construiește silogismul judecătorului?
3. După ce a acordat cuvântul părților pentru a expune concluziile finale, instanța de apel s-a retras pentru deliberare. Având în vedere că obiectul cauzei este greșit pe validitatea unui contract de vânzare și că din probe nu a reieșit decât indirect aducerea la cunoștința cumpărătorului a faptului că mandatul acordat reprezentantului vânzătorului a fost retras, judecătorii investiți cu soluționarea cauzei în apel au ajuns la concluzii diferite. Președintele completului a demarat procedura pentru formarea unui complet de divergență și, după includerea în complet a judecătorului de permanență, s-a procedat din nou la deliberare. Nici de această dată nu s-a ajuns la majoritate, fiecare judecător având propria opinie. În această situație, instanța a repus cauza pe rol pentru completarea probatoriului prin audierea unor martori. Este corectă procedura aplicată? Cum procedează instanța în asemenea situații?
4. Judecătorul unei cauze având ca obiect „partaj” a întocmit minuta, după deliberare, însă, descoperind un înscris pe care a omis să îl analizeze, a revenit asupra soluției și a întocmit în acest sens o nouă minută. Partea a solicitat președintelui instanței anularea hotărârii în temeiul prevederilor legale, care nu permit revenirea asupra soluției pronunțate. Care va fi soluția președintelui?
5. Poate partea să atace cu o cerere de revizuire o hotărâre cu privire la care legea stabilește că nu este supusă niciunei căi de atac? Ce natură are această hotărâre și cum interpretăm prevederile în materia revizuirii din această perspectivă?
6. Explicați noțiunea de „hotărâre cu condamnare alternativă”.

Decizii pronunțate de ICCJ în RIL relevante pentru procedura civilă

<p>Decizia nr. 8/2015 (din 27 aprilie 2015, publicată în M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015) cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 450 alin. (5) raportat la art. 998-1.000 din Codul de procedură civilă și ale art. 54 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu referire la compunerea completului de judecată, tipul hotărârii care se pronunță și calea de atac căreia îi este supusă hotărârea pronunțată</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cererea de suspendare provizorie se judecă de un complet format din doi judecători. - Instanța se pronunță asupra cererii prin încheiere care nu este supusă niciunei căi de atac.
<p>Decizia nr. 19/2015 (din 5 octombrie 2015, publicată în M. Of. nr. 11 din 7 ianuarie 2016) cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1.050-1.053 din Codul de procedură civilă raportat la prevederile art. 56, 76 și 82 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu referire la aplicabilitatea procedurii speciale de înscriere a drepturilor dobândite în temeiul uzuca-piunii, în cazul prescripțiilor achizitive începute și, eventual, împlinite înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil</p>	<p>Procedura specială reglementată de prevederile art. 1.050-1.053 din Codul de procedură civilă nu este aplicabilă în privința posesiilor începute anterior intrării în vigoare a Codului civil.</p>
<p>Decizia nr. 24/2015 (din 16 noiembrie 2015, publicată în M. Of. nr. 76 din 2 februarie 2016) cu privire la stabilirea instanței competente funcțional/specializării secției sau a completului competent(e) să soluționeze litigiile în care sunt implicate Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor și băncile/profioniștii, atunci când instanța de judecată este sesizată de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor în temeiul prevederilor art. 12 din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori</p>	<p>Litigiile în care sunt implicate Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor sau alte organe ale administrației publice și băncile comerciale/profioniștii, atunci când instanța de judecată este sesizată de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor/alte organe ale administrației publice, se soluționează de secțiile civile/completele specializate în materie civilă (litigii cu profesioniști) din cadrul tribunalului.</p>
<p>Decizia nr. 7/2016 (din 16 mai 2016, publicată în M. Of. nr. 461 din 22 iunie 2016) cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă</p>	<p>I. Sintagma „instanța la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată restrictiv, în sensul că se referă la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se</p>

	<p>pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță.</p> <p>II. Art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretat, sub aspectul noțiunii de „grefier”, în sensul că este aplicabil și în cazul reclamanților care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.</p>
<p>Decizia nr. 10/2016 (din 23 mai 2016, publicată în M. Of. nr. 505 din 5 iulie 2016) cu privire la instanța competentă să soluționeze cererile formulate în temeiul dispozițiilor art. 27 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare</p>	<p>Instanța competentă să soluționeze cererile pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare este judecătoria sau tribunalul, după caz, ca instanțe de drept civil, în raport cu obiectul investiției și valoarea acestuia, cu excepția cererilor în care discriminarea a survenit în contextul unor raporturi juridice guvernate de legi speciale și în care protecția drepturilor subiective se realizează în fața unor jurisdicții speciale, cazuri în care cererile vor fi judecate de aceste instanțe, potrivit dispozițiilor legale speciale.</p>
<p>Decizia nr. 18/2016 (din 17 octombrie 2016, publicată în M. Of. nr. 237 din 6 aprilie 2017) cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011, pentru determinarea competenței materiale procesuale a tribunalelor/secțiilor specializate</p>	<p>Competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare.</p>
<p>Decizia nr. 19/2016 (din 24 octombrie 2016, publicată în M. Of. nr. 103 din 6 februarie 2017) cu privire la interpretarea și aplicarea prevederilor art. 457 din Codul de procedură civilă – soluția instanței de control judiciar în ipoteza în care partea exercită o cale de atac greșită, diferită de cea corect menționată în dispozitivul hotărârii atacate</p>	<p>Dispozițiile art. 457 alin. (4) din Codul de procedură civilă nu sunt aplicabile dacă partea exercită o cale de atac neprevăzută de lege, diferită de cea corect menționată în dispozitivul hotărârii atacate.</p> <p>În ipoteza în care partea exercită o cale de atac neprevăzută de lege, diferită de cea corect menționată în dispozitivul hotărârii atacate, instanța de control judiciar va respinge ca inadmisibilă calea de atac neprevăzută de lege, potrivit art. 457 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în măsura în care aceasta nu poate fi calificată prin aplicarea dispozițiilor art. 152 raportat la art. 22 alin. (4) din Codul de procedură civilă.</p>